

Versiculi super mate

Aria indulgentiarum.
Rbitrio papa proprio. si clauibus vti
 possit. Cur sinit vt pena pios cruciet?
Cur nō euacuat loca purgandis animab⁹
 tradita: Sed seruus esse fidelis amat
 Deserit ergo fidem male dispēsans. Neq; prudens
 clauibus vsus inest. Dans capiensq; tremant
Profectus certe est magnus bñ clauibus vti
Quando fit hoc sempunctio sola docet
Larus in ecclesia thesaurus et vtilis assit
 quedat larga manus. prodiga crimen habet
Ciuibus angelicis neq; hic mandare viator
Cōmendare potest orat vt ecclesia
Impie peniteas. tunc indulgentia fiet
In finita tibi: pena breuis superest
Pena tamē grauis est cautus releuare. studebis
Diuicijs sparsis muneribusq; pijs.
Dans aliquod munus vis indulgētia profit:
Proderit. 7 nulla dona deo pereunt
Paucula sunt dona. sunt de rebus perituris
Accipies celis premia perpetua.

Clōsula. Larus in ecclesia. Notat hic
 triplex conditio cōcurrere debēs in largi
 tiōe indulgentiarū. nō prodiga. Ex nō ve
 niant incōtempnū. q; sint ad publicū pfe
 ctum. q; nō sonent turpem questū Unde
 quo ad scōdam causam. paup ex eadē cari
 tate dat d. sicut dines dat talētū lz meritū
 essentialis premiū sit equale in ambobus
 nō tamen oportet hoc de premio acciden
 tali remissionis pene debite peccato. 7 in
 hoc potest esse cōditio diuitis melior. in
 tra illō: redemptio anime viri proprie di
 uitie. Fundat etiā positio q; actus exte
 riores possunt addere sup meritū interi⁹
 7 essentialis meritū accidentale multis mo
 dis 7 causis hic omissis Videtur modus
 loquendi in forma absolutionis cautus
 esse licet nō multum clarus dū additur in
 fine q̄stum clauis ecclesie se extendunt. et
 hoc ido forte dicitur propter tres causas
 modo dicras. **F**init

Responsa eius
 dem cancellarij parisiē. ad q̄
 stiones quatuor sibi p quendā
 familiarem moras. **Q**uarum prima
 est ista. An male loqui de alijs in eorum
 absentia/sit semper peccatū? Quaz deter

minat per tres cōclusiones **S**ecunda
 questio si quis ficte cōfiteatur. An iteruz
 teneatur de omibus confiteri? Hanc de
 terminat per distinctōnem de quadrupli
 ci fictōne. **T**ertia. si habeatur suspitio
 de illo qui cōfiteatur et nō sufficienter di
 scusserit cōscientiā suam. An talis possit
 absolui nulla inquisitiōe sibi facta de pec
 catis vnde suspitio habetur? Quam sol
 uit similiter per distinctōnem. **Q**uar
 ta questio de altaribus fractis de cingu
 lis sacerdotum non benedictis et de casu
 lis resarcitis 7 sic de similibus Utrum sit
 peccatum cum talibus et in talibus mis
 sam celebrare? Ad quam respondet p au
 toritates.

Prima questio

Queritur an male loqui de alijs
 in eorum absentia sit semp pec
 catum? Videtur q; sic. qz null⁹
 vellet q; hoc de se aut sibi fieret
 ergo nec debet hoc facere de alijs aut con
 tra alios. consequētia tenet per illam ge
 neralem regulam diuini iuris et humani
 Quod tibi nō vis fieri alteri non feceris.
 Sed in oppositum arguitur. quia si sic
 tunc fere totus mundus esset in periculo
 damnatiōis ppetue etiā multi religiosoz

R

Questiones quedam

¶ Nam cōiter cum homines cōueniunt de
clinant facillime ad loquendū de absentib/
bus/et vtinā tam cito de eorum bonis si/
cut pro dolo de eorum malis. Nonnūq̄
tamen aliqui loquuntur de mala vita poli/
ciam regētiū et aliorum seculariū vt autē
intentiōe non mala. ¶ Pro responsione
itaq̄ Sciendū. q̄ actio moralis libera/
accipit vel vituperiū vel laudem et pecca/
tum/ex suis circumstantiis. et specialit̄ ex
circumstātia finis. Inquirendū est igitur
ad quē finē dicit̄ malum de absentib⁹. Et
occurrūt sex fines generales. Quandoq̄
hoc fit ad destructiōem presentiū et id au/
dientiū. vt caueant similia facere. Quōq̄
fit ad p̄ntiam cautelā. ne se et ignorātia
decipiant p̄ malam alioꝝ societate quos
presumūt bonos. ¶ Quōq̄ etiā fit ad vtili/
tatem absentiū vt videlicet presentes eis
referant pro ipsorū correctione et emenda/
tione. Quandoq̄ fit ex quadā compassi/
one amabili. vt scilicet seipsum et audien/
tes referens prouocet ad orandū instan/
tius pro alioꝝ peccatis et eorū cōuersiōe
Quandoq̄ etiā fit ex sola curiositate et as/
suera loquacitate et quadā libidine loq̄n/
di de alijs. Quādoq̄ autē fit ex odio vel in/
uidiā ac pro diminutiōe fame aliene et
ex animi indignatione.

Bit erga prima cō

clusio. ¶ Primitis quatuor modis potest
esse non solum licitū /imo et meritorū /re/
ferre mala absentiū. dummodo tñ non in/
tendebat principaliter alius finis q̄ ali/
quis p̄notatorū quatuor. Et si nō mi/
scea alia intentio fermērata et sibi ip̄i mē/
tiens. Atq̄ dū bene p̄uideat ne sint falsa
que dicit̄. Aut in malo vltra q̄ in se sunt
per referentem ampliata. Aut forsan sini/
stre interpretata. Ac etiam q̄ nō plus no/
ceat talis locutio absentibus et eorū fame
q̄ pro sit p̄ntibus et eorum edificationi.
Quoniā pro p̄uo bono cōsequēdo nō est
magnum malum cōmittendū

Subiungam⁹ etiā

secundā conclusionē ¶ Secda conclusio
Vale loqui etiā de absentib⁹ ad solū sa/
tisfaciēdū proprie loquacitati et libidini
loquendi de alijs / qui est quintus mod⁹
seu finis inter predictos / etiam si sit pro/
sola deductiōe tempis et quasi pro solatō

vt sic tempus sine tedio transeat / vix aut
nūq̄ excusat a peccato et sepius trāsit in
mortale peccatū. Tale enī verbū nō solū
ociosum (de quo iuxta terribilē veritatis
cōminatōem sumus reddidit ratiō) sed
et cōiter est p̄nciosum et multipliciter no/
cuiū. Nam habem⁹ ex tali verbo occasio/
nem et rationē magne damnificatiōis alio/
rum / in sua fama. Etiā p̄ hoc cadūt sepi/
sime tam loquētes q̄ audientes. vel in in/
dignatiōem cōtra eos de quib⁹ fuit oblo/
cutio. vel in falsam testificatiōem propriā
tam cordis q̄ oris. dum videlicet cogita/
tio interior pensans corā se posita aliena
mala. et sua propria quādoq̄ similia aut
maiora / palpans tumet et inflat dicendo.
Gratias tibi ago dñe deus q̄ nō sum ego
talis qualis iste de quo tāta mala referūt.
Et sic miser cadit in foueam quam fecit et
cum illo euangelico phariseo false iusto/
fit peccatore quē ipse iudicat si non dete/
rior. ei tamen p̄pter suam supbiam similit̄.
quia etiā peccator vt alius. et si alio mō.
Et hoc pharisaicū viciū tam in loquēdo
q̄ in audiendo cōcipit facillime. et fit saltē
affectu. etiā si ratio videat iudicare aliter.
et id ore manifestare minime attemptet.

¶ Si quis autē queret signū quō sciet
quando ex bono sine loquat̄ aut malo. de
malis p̄miti. Respondet q̄ dum loquit̄
aliquis ad bonū istū? cui⁹ mala cōmemo/
rat. vt pura vt in se et audientib⁹ prouocet
mentē ad orandū pro talis emendatiōe/
necessariū est vt sentiat tunc in se quandā
ad eundē de quo fit sermo compassionez
piam dulcemq̄ misericordē et caritatiū
affectū. Et etiā requirit vt nō nimis lon/
gum tēat sermonē de tam mala materia
et despicibili. Sicut pia mater nō delecta/
tur in narrādo longe mala filij sui. nec eti/
am dicit illa nisi ex necessitate. vt puta ip̄i
medico aut illis qui eius saluti poterunt
prodesse et malū adiacens auertere. Sic
itaq̄ narrando suspirat alte. tristatur. do/
let. et abbreviat sermonē quantū p̄ualet
et quantū videtur sufficere ad ostensionē
infirmittatis que sibi tante tristicie causa
existit. ¶ Sed dū quis loquit̄ malum de
alijs ex loquacitate / sunt signa opposita.
quoniā tunc sentit indignatiōem animi
contra eos de quoz malis loquitur. et cū
quadā amaritudine fellis corrodit et mor/
det ipsos absentes et verbis suis venenat⁹

linguaq̄ sua sicut gladius acutus acuta/lacerat sine misericordia. sine aliq̄ compassione. neq̄ ponit finē verbis suis. quia sariari nequit eius vorax inuidia. q̄n licz crudas omnes carnes et totū sanguinē ei⁹ quē deuorat/quantū in eo est/absumpserit. Et q̄uis cōscientia sua sibi clamet q̄ talia agendo/neminē edificet imoz non/nunq̄ audietes scandaliser/nō tamē ad/huc cessat/quin q̄ntū temp⁹ patit⁹ venenū suū totaliter effundat. **U**terū signū est nō fallax. cum sic loquēdo malum de absentibus/eos corrigere minime curat. Hoc autem sciri ex eo potest. quia p̄ntibus nō cōmittit vt absentibus caritative ea que ipse inuide refert denūciat. immo persepe postq̄ ad cor reuertit/timer ne id faciant etsi factū foret/nō equo animo sustineret nō quia doleat de alteri⁹ iniuriā z sua propria culpa/sed magis de sua vilificatōne et detractōis nota. nollet enī detractor reputari. q̄q̄ esse non viret. **I**tem signū efficacē videtur. vt loquens malū de alijs interroget cor suum corā cordium in spectore deo cui mēiri nō potest. q̄uis posset mēiri iniquitas sibi ipsi. et querat an velle q̄ ali⁹ sic loqueret de se corā alijs ea intentōne ea forma z sic de alijs circūstātijs qualiter ipse loq̄tur de alijs. Et nō falloz vt frequēter respōdebit sibi cor suū si mendaciter veritatē tamen supprimere noluerit/se hoc nequaq̄ velle. Signum ergo malū est. Hoc clauo retunditur non nullozū excusatio falsa z friuola/qui cum locuti fuerit ad libitū suum de proximo/rum suozū malis/audent si super hoc oburgent dicere/etiā quandoq̄ cōstanter licet mendaciter/se hoc fecisse nō mala intētiōne. neq̄ animo cuiq̄ nocendi. z nullo modo ex inuidia. Etsi rursū interrogātur. An ergo ex singulari id egerint dilectione z amicitia z ad magnū p̄fectū aut cōmodum absentū z an similia dilectionis et amicitie signa velint erga se consimiliter fieri. laqueis perplexitatis ita capti z irretiti sunt. vt vel manifestum contra suam cōscientiā proferre mendacium vel verbum iniquū z dolosum iniuste dixisse contra proximū fateri cogantur. q̄z vtrumq̄ malum est. **M**alum igitur et valde malum multūq̄ piculosum est homini esse promptū ad loquēdū malū de absentibus. Etiam ceteris malis que in

de sequūtur circūscriptis mens tam loq̄ntis q̄ audientium impedit a melioribus et salutaribus postmodū ex hoc. etiam in vita Cum enim post fuerit orandū et deo seruiendum/ad mentē redeunt placeat vt displiceat. cum quadā quasi violētia que prius incaute commisit vel admisit cum mala complacentia O quanto cōsultius est itaq̄ loqui de bonis aut de peccatis z malis proprijs/q̄ ita rodere dente cani/no alios. **V**ix deniq̄ seruat mensura q̄n misceat mendaciū. z malum augmentat/z ad p̄tem semper trahatur deteriozem. et pene in nullo excusetur aut alleuietur/vt sic fiat supra modum peccans peccatum quasi vnū aut simplex peccatū non sufficiat in p̄niciem ipsius obloquētis.

Conclusio tertia

8

Loqui malum de alio ad finem sextū scilz directe ex odio z inuidia semp est peccatum. Et quando notabiliter leditur p hoc aliena fama. z dum loquens hoc aduertit in sua cōscientia/aut aduertere posset est grauius peccatū sepissime q̄ furtū. aut q̄ foret esus carnū in die veneris vel ieiunij ecclesie magni cuiuscūq̄. **S**alubre itaq̄ consiliū est ad vitandū tam grāde piculuz anime. vt homo discat z assuescat ita honeste loqui de absentib⁹. sicut loquendū esset si ipsi presentes essent z psonaliter de se sermonem prolatū audirēt. **I**temq̄ vt homo semp timorē dei habeat p̄te oculis cordis/qui vtiq̄ vbiq̄ est presens. et in cuius cōspectu loquit quicūq̄ loq̄tur. Non solum autē hoc sed et cor intuet. z reddet tempe suo vnicuiq̄ iuxta opera sua. **O**ret ergo necesse est quilibet vt ponat domin⁹ custodiam ori suo. **S**ed et audientes caueant sibi ne sint prurientes auribus. vt delectet eos audire aliena mala. quia iuxta beati Hieronimē sententiā verissimam. **E**que reus est qui detrahentē libenter audit sicut is qui detrahit. immo nōnunq̄ ampliori reatu cōstringitur/propter prestitā alteri occasiōnem. Si enī ipse non libenter audisset/forfitan alter tacuisset. **E**t vt ampli⁹ p̄timeamus tam piculosum lingue viciū aduertendū. **Q** cōmuniter fm doctores comparatur nō solum furto sed z homicidio. immo z preferūt hac rōne Quia in homicidio occiditur corpus vnū. In

R 2

Questiones quedam

detractionis vero vicio occiditur anime plures. quia anima detrahentis. anime detractorum libenter audientium. et quandoque etiam anima eius cui detrahatur. **I**tem non minus facilius satisficit pro homicidio corporali et furto quam homini homicidio et furto spirituali scilicet detractio. Ratio quia in illis quantitas damni estimari potest. et sic correspondens emenda subsequi. In istis autem nequit. cum non satis constare possit in quot hominum cordibus mediate et immediate detrahens bonam opinionem et famam eius cui detrahit occidit atque furtive bonum fame (quod inter omnia alia corporalia et huius vite bona multum est preciosum) subtraheret. unde et difficulter satisfacere ipsi lesio potest. Cum tamen iuxta beatum Augustinum peccatum non dimittitur nisi ablatum restituatur. Quomodo autem restituet cum ignoret quantum debet. **I**temque inter cetera peccata istud quodammodo est inhumanius et bestialius. quia lupinum. Dicitur namque quod mus musum non comedit. nec canis canem. nec bestia aliqua bestiam sue speciei. sed bene alterius. Sola lupa excepta. que (ut aiunt) cum fame premit lupum comedere non veretur. Sic detractor homo hominem sue nature consortem tanquam lupa rapacissima dentibus detractoris rodere comedere et occidere non erubescit. In hoc a lupa differens. quod illa comedit carnes recentes. ipse autem quandoque carnes fetentes et iam putrefactas. quando videlicet non tantum vivis sed et dudum iam mortuis / dentes mordaces / detractorie iam insigit. **A**bominandum malum et valde odium. Bene ergo sapiens vocat detractores deo odibiles. Cum tamen scriptum sit de deo: nihil odisti eorum que fecisti. In signum magne detestatiois (hanc dubium) peccati detractoris dicitur deus odire detractores qui nihil odire solet eorum que fecit. Aut restat dicere quod detractores non sunt sua factura. non quidem in eentiam sed propter singularem eorum malitiam. **U**nde et hac de causa Beatus Augustinus vir scientia et vita utique preclarissimus / ad tantum detestabatur hoc viciu / ut circa mensam ubi communiter de facili lingue peccatum iuxta beati Gregorii. de diuine epulone sententiam se immiscet hec metra prout in eius legenda reperitur / scripta haberet. Quisquis amat dictis absentium rodere vi-

tam. Hanc mensam indignam non erit esse sibi. Et ut factum comprobaret quo scripto statuerat. Cum quidam episcopi (prout ibidem legitur) ad eius mensam cepissent incaute laxare linguam in detractorem absentium / aiebat. Nisi cessarent / ipse illa metra delere vellet et de mensa recedere. **H**inc etiam est quod religionum fundatores / considerantes multiplex in lingue vicio pendere anime periculum / sanxerunt prouidissime per summo remedio. iuge pro loco et tempore suis sequacibus silentium. certas penas in robur sanctorum suarum contra transgressores adijcientes. Et clarum est experientia docente quod ubi censura hec silentii seruatur artius / ibi religio viget laudabilius et perfectius. **P**orro quod custodia oris cuius sit necessaria propter cauenda mala precepta / specialiter tamen hec oportuna est religiosis et sacerdotibus christi. quorum ora non diabolicis ioculationibus sed diuinis die noctuque laudibus repleta esse debent maxime etiam propter illa tremenda sacrosancta corporis et sanguinis christi misteria. que ipsorum ora quotidie quasi tangere habent. **N**emum male loqui volens loqui de alio / debet primo considerare seipsum / fragilitatem suam. et proprios defectus. et quomodo indiget etiam misericordia dei ipse ne cadat. sicut ille cecidit de quo loqui intendit. immo iam similiter et forte plus grauius cecidisset / nisi diuina gratia se preseruasset. Nemo quippe sanctus aut innocens / viribus suis. **P**enser quoque si ipse esset in statu aliorum ut alij faciunt faceret et quandoque peius. Occasione peccati namque que valde multiplex est data / difficile est non peccare. immo singulare dei donum tunc peccatum posse vitare. Nam si homo qui non nisi se et linguam suam regere habet / ita sepius deficit occasione se offerente / ut cadat tam facile in peccatum detractoris et cetera mala. nec potest esse dominus sui iuris / quid rogo hic estimare pie debeat de ceteris qui non solum se / sed et alios multos diuersorum et mirabilium morum habent regere. Nonne si qua viscera pietatis et fraterne charitatis in eo fuerint pro his talibus si non omnia punctualiter ad rectum dirigunt magis deuote orabit quam detractorie lacerabit. Regratiabit itaque deo. quia se in tuto locauit. et compatietur fratribus (quia omnes unum habemus patrem in

celis) tam varijs et multis piculis etiā nō tantū pro se. sed pro cōi salute expositis. Deniq; timeat nihilominus sibi vsurpare diuinū iudiciū. cum nō verē iudicare alienū seruiū qui dño suo stat aut cadit. Stabit autē potius qm̄ potens est dñs stabilire eū. hoc enī pie debet presumi magis q̄ q̄ cōdēnet. **¶** Alia innumera sunt in sacris scripturis. Et ex dictamine etiā plura sunt filia iuris tam diuinī q̄ hūāni. quib; homo se iuuare cōtra tā pestiferū viciū lingue poterit. pariter et munire. q̄z diligēter debet aduertere. et in effectum deducere ne forte alias frustra sit q̄cqd̄ boni agit. **¶** Aduertat etiā q̄ licet totū pene humanū gen⁹ pctō lingue cōiter periclitetur pauci tñ sunt q̄ debite inde cōterant cōfiteant^r et satisfaciāt. immo repiunt nōnulli adeo mētis oculo ceci/ q̄ detractō es adularōes calūnias et ceteras manifestas oris damnādas neq̄cias. nō reputant apud se pro peccatis. qui si for̄ent de laicoꝝ nūero lrās ignorātiū/ viderent vtiq; excusandi. nūc at excusatiōes nullā hñt de peccato quia pro chdolor et lrātū et clerici et qñz habitū religiosi sunt. **¶** Timere q̄z deberēt merito hoies. ne si abutant lingue sue bñficio ad deū laudandū/ et p̄riā salutē operandū/ sibi cōcesso/ in extrema sua necessitate videlicet in horrende mortis hora/ vsus debitus tam nobilis doni/ iusto dei iudicio eis subtrahat/ cum eo p̄maxime indigebūt/ ad confitendū peccata sua/ et ad exponendū necessitates suas/ et ad cōmendandū aiās suas deo et sc̄is suis et eorū amicis etc. **¶** Longi⁹ q̄z intēdebam⁹ et for̄an duri⁹ q̄z debueram⁹ de vicio lingue disseruim⁹ Sed nemini displiceat/ null⁹ sinistre dijudicet. p̄ cōi bono factū est. corā deo loq̄mur. nulli in p̄emptū Finit

3 **Secunda questio**

Querit si q̄s fictē cōfiteat/ an teneat de oib; cōfiteri? **¶** Respōsio hic p̄supponēda est vna distinctio magistralis de fictōne. Quia quedā fictio est p̄nciose mentiēs. Quedā dolose dimidiās. Quedā patēter inficiēs. Quedā insufficiēter discutiēs. **¶** Fictio triplex prior impedit ne p̄fessio vel p̄ntsa absolutio valeat ipsi sic fingenti: quin oporteat vel necessariū sit itēz de oib; sacraliter cōfiteri. Quarta p̄o fictō

p̄t inueniri licet nō bona/ nō tñ sicut prior equalit̄ mala. vbi licet absolutio non cōferat grām nec pctā deleat/ cōfert tamē cessante fictōe. nec oportebit de sic confessis/ iterū confiteri. **¶** Cōueniūt in hoc satis doctores qz p̄muniter doctores dicūt q̄ vnū peccatū mortale nō delet sine alio alias nāq; seq̄ret q̄ grā staret siml̄ cū peccato mortali. **¶** Mentēs autē in confessio ne p̄nciose/ peccat mortali. **¶** Sec⁹ autem est de mendacō q̄ ex genere suo alias eēt solū veniale vt videlicet miscēdo q̄ndā leuē circūstantiā falsam/ vel excusatiōes friuolā. **¶** Fictō autē sc̄da sc̄z dolose dimidiāns. dicit q̄ tacet solū ad celandū suū peccatū vni certo sacerdoti. attamē p̄ponit b̄ certo alteri confiteri et hoc facit in fraudē integritatis ipsius cōfessionis. videlicet ne vilis reputet si hoc peccatū tali deregeret cui iam for̄san alia plura deregit. grauiā. reseruans hoc cuidā alteri qui priora nescit. vt fallaciter repiatur apud humanū iudiciū peccator p̄uus/ qui corā deo est peccator magnus. **¶** Si autē hec dimidiatio fiat absq; dolo. vt puta iusta rōne. cū videlicet cōfiteas h̄z aliq̄s casus p̄pter q̄s excōdicatus est. vel qui alias sup̄iori sunt reseruari et ille sup̄ior verisiml̄ nō audire vult alia nisi ea sola que sue auctoritati reseruata sunt specialiter. vel etiam dū confitens quantū in eo est parus esset om̄ia confiteri vni sacerdoti/ et idem etiā parus est oīa audire/ sed nō eadē hora. **¶** Aut etiā dū confitens habet aliquod peccatū de quo p̄sumit probabiliter q̄ si tali sacerdoti confiteret tale peccatū/ ipse for̄sitan inde sc̄da l̄saretur sc̄z sacerdos. vel in fide. vel in moribus. vel ideo quia for̄san tangit personā sacerdotis. put casus poterit occurrere possibilis. et confitēs pro tūc non h̄z aliū ad manū cui confiteatur integraliter. aut si haberet/ nō tamen bñ auderet p̄pter suspiōnes sinistras cauēdas/ aliū pro tali vice accedere. **¶** Om̄i fictio dimidiāns. qz non fit dolose. immo nōnunq; religiose et prudenti discretiōe/ nō reprobat a doctoribus cōiter. **¶** Licet enī confessor vices gerat dei in audiendo cōfessiones: nō tñ ob hoc est deus vel angelus. Sed hō. vñ nimirū vt homo pōt scandalizari. Fictio tertia que est patēter inficiēs/ fit dum cōfiteas retinet adhuc propositū actualiter iterū peccandi nec habet propositū iuxta

Questiones quedam

cōfessoris voluntatē/ iniuste ablata resti-
tuendi/ satisfaciendi alijs prout foret sa-
tisfaciendū. Et hec fictio relabit/ & coinci-
dit in duo mēbra fictōis priora. Rato qz
vel hic est celatio pcti mortalis. scz si non
cōfiteat hoc propositū peccandi. vel est p-
niciosum mēdaciū scz si dicit se penitere
& dolere peccasse/ cū manifeste opposituz
ōndant signa sua ex quo nō vult satisfacere
iuxta sacerdotis iudicium. Et sic fictio
hōi/ q̄si eadē est cū primay. scda. **F**i-
ctio quarta q̄ est insufficiēter discutiens/
pōt ptingere multipl'r. Primo ignorādo
scilz factū qz nō fuit sufficiēter recogitatū.
Secdo ignorādo si factū sit pctm. saltem
mortale. Tertio ignorādo p̄supposito pri-
mo qz sit pctm mortale/ si sit taliter & exp̄-
se confitendū. Quarto ignorādo si displi-
centia peccati sit principaliter in cōfite-
re nō ratōne culpe sed ratōne pudoris & pe-
ne. Quinto ignorando si motus in dete-
statiōez peccati/ sit satis intensus vel non.
Sexto ignorando si ponat ober abso-
lutioni/ p̄positū nō abstinendi a pecca-
to. **D**is pmissis itaqz p̄suppositis dicē-
dum est ad questionē qz cōfessio nō est p-
ter aliquā istaz sex fictionū. quarta fictō-
nem q̄ insufficiēter discutiit respicientiū/
iteranda. Hec etiā est iterāda p̄ter fictōez
scdam/ p̄ ea pte cū addit. Si nō dimidiat
dolose. S; sub respectib; dimidiat ibidē
supius exp̄ssis. Alias vero & p̄ter primā &
p̄ter scdam & p̄ter tertiā fictōez est de ne-
cessitate salutis/ vt de oibus itez sacrālr
cōfiteat/ ipse sic fice cōfessus. Ex aut non
sit iteranda cōfessio p̄ter scdam fictiōem
pro ea pte vbi nō dolose dimidiat/ nec nō
p̄ter quartā fictiōem/ cū suis sex specieb;
hui' ratio est ista. qz ipsa cōfessio/ obtinet
& hēbit efficacā vel in absolutōe sacramē-
tali virtute clauū ecclesie. vel postmodū
cessante fictione hōi. sicut fit etiā qñqz
in baptismo. Et ita cōcordat satis sancti
thomas/ cū ceteris doctorib;. **F**init

7. Tertia questio

Querit si habeat suspitō de illo
qui cōfiteat/ qz nō sufficiēter di-
scusserit cōsciā suā. An talis
nihilomin' debeat aut possit
absolui/ nulla inq̄sitiōe facta vñ suspitio
habet. **R**ndet sub distinctōe. **A**ut enī
cōfessor nō est curatus. ita qz cure officio

minime teneat illum audire. Si sic tunc
potest querere dilatiōes vt ambo interim
melius deliberēt. vel ipm simpli remitte-
re ad aliū confessorē. **S**i autē cōfessor
ipse sit curatus/ & p̄ cōsequēs debitor au-
diendi hōi confessionē/ tunc adhuc est
distinguedū fm qualitātē psonaz. **N**ā
si cōfiteus sit adultus & discretus/ pōt fie-
ri vnū e duob;. scz vel vt petat ab eo si ve-
lit moneri p̄ inq̄sitiōes de statu cōscien-
tie sue/ libenter & sine scādalo et si tūc appa-
reat ex r̄sione sua qz nō fiat scdm. dicēdo
videlicz qz debet esse cert' cōfessionē suā
vel absolutōem nil valere/ si sciēter aliq̄d
peccatū celauerit. nec est intētio absolu-
entis nisi sub hac cōditōne tacita vel exp̄ssa
scz. Si tu cōfiteris. & aliq̄d pctm tuū ce-
laueris sciēter/ ego non absoluo te. Et tu-
rius est vt hec cōditio teneat mente tacite
qz exprimat ore aperte/ in absolutōis for-
ma. Si vero p̄sona cōfiteus sit simplex &
humilis. ita qz satis appareat velle liben-
ter informari sine aliqua turbatiōe & re-
calcitrationē/ tunc omnino pium est/ saluta-
re & meritorū/ vt cōfessor ipse talem instruat.
Solū vt hoc fiat pederenti prudēter &
discrete nec dure sed blande & dulciter. Hec
aduertat etiā si scādalu aliquādo fame
proprie etiā exteriū inde videatur oriri
posse. Non enī possum' immo nec dēm'
oibus scādalis vitādis occurrere semp
saltem actiuis. put exempla sufficiētia ha-
bemus in saluatore nostro cuius q̄uis p-
fecta sunt opa/ nihilominus tamē p̄hari-
sei nōnunq̄ in eis scādalizati sunt.

Quarta questio

Querit de altarib; fractis. de cigu-
lis sacerdotū nō b̄ndictis. & de ca-
sulis resarcitis & sic de silib;. **U**tr
sit pctm in & cū talib; celebrare missam.
Rndet fm sentētiā b̄ti ambrosij ad Aug.
qz in oib; talib; q̄ sunt iuris pure positui
pōt teneri consuetudo patrie seu puincie
aut diocef in qua hō cōuersat/ qñ plat' v
mediatus & alij cū qz scitu p̄babit talia
fiunt tolerāt hōi. Est enī cōsuetudo cir-
ca tlia positua/ in p̄pres optia. etiā q̄cqd
in cōstitutōibus/ etiā redactis in decreta/
libus vel decretis vel etiā synodalib; aut
iurispitorū decisionib; inueniat. **L**eges ei
instituit cū pmulgant. & vigore h̄nt/ duz
morib; vtētū approbātur. Alioquin cō-

stitutiones positivae non essent nisi in laqueum et offensiones et scandalum. nescimus insipientium sed et sapientium. Advertendum tamen quod non facile est circa singularia semper discernere per regulam quam generali. que consuetudo debet ad dici sufficere comprobata vel tolerata est superiora. profertur ubi non habet sufficiens scientia seu cognitio quid etiam sit de iure pure positivo. **F**acit per hac responsione totum illud quod dicunt doctores de obligationibus religiosorum in suis votis et regulis quemadmodum de hoc alibi latius tractatum est.

1 Sequitur questio
nes alie cum responsionibus earum ab eodem cancellario datis.

Debitabat nup aliis an delectatio cordialis quarenda sit in fructu dei. tam practico quam speculativo. **V**idetur enim talis delectatio esse fornicatio seu libido quedam spiritualis. que non deum propter se solum querit. zelo amicitie pure gratuite sed propter se. Exemplum de officiantibus clericis alicui ecclesie. propter distributiones horarias seu quotidianas. Exemplum aliud de sponsa que non diligeret sponsum propter alio nisi propter delectationem osculorum cum filiis. **S**ed videtur ad oppositum. Primo illud psalmi. delectare in domino. et dabit tibi petitiones cordis tui. Rursum illud philosophi. delectatio conservat operantem hominem in operatione. Et iteque signum adque situm hitus. est delectatio in operatione. **L**etetur deus reddens cam populo israelitico maledictionum suarum dicit quod non servierit deo in gaudio cordisque leticia. Et alibi. Gaudium domini fortitudo vestra. **L**uius sententie confirmator fuit antonius dicens quod unica ratio convincendi inimicum est leticia spiritualis. Et hec fert adeo in eo viguisse ut ab ignorantibus eum prius in vultu cernebat. **R**esponso nihil est homini tutum in hac vita. cum nec ipsa vel virtutum (sicut dicitur in prosa) tuta sit victoria. Itaque nihil est quod non contingat abuti. Et si non formaliter sed obiectaliter. **S**unt hec verba theologice nota. Profecto constat quod delectatio in deo sincera et casta laudabilis est sicut allegatum est. tantum modo iungatur humilitas et pietas sine insolentia. Sed addebat inquirens quod nullas presentis sensualis vel spiritualis delectationem admittere. quin tristitias incompatibilis maiores inveniatur si non in delectatione diuine re-

cordationis se iungiter exerceat. et sciens querit in domino per meditationem delectari. **R**espondetur quod si agendo de seipso vias istius spiritualis et quasi claustrum concludit. ne vagari libeat extra se. cui consonum est illud de caritatis. Sicut lilius in spinas. que sunt ibi quasi sepes ab extra ne dissipator introeat. et ab intra ne exeat vaga. id est. vane acta. Itaque melius est sibi facere deum delectationem forte minus castam quam honestam sit. quam mundi. carnis et diaboli delectationibus inherere. **R**ursus in ferebat. quod fastidio sibi sunt omnes mundi circa priores occupationes quantum adque videatur pie vel honeste. quemadmodum si sponsa nihil aliud querat nisi quod impetret illud de caritatis in initium. Osculet me osculo oris sui. Querit itaque solum amare et amari. Sed mirandum est nimis si non has amoris delicias corripet aliquam pius sponsus flagello nunc interius nunc exterius. exponendo videlicet eam aliquam periculis. sicut oportet quod nicticozar quantum adque domicilium quod eum precat a contradictione aliarum animam custodiat. aliquam veniat in appetitum per necessitate cibi vel pulloz. Passer itaque solitarius in tecto cogitur ad inferiora de scendere. sicut moyses de montis caligie ad populum rebellantem. **Q**uid igitur finaliter concludendum est. nisi quod sapia dominus inspirata. que est unctio docet de omnibus gratia dirigens more sessoris et caritatis dei et quod dirige aminadab. id est. spontanei et curis dei que decem milibus multiplex est. sufficere homines in deo sponte et de salute sua sollicitum. edocebit. Etiam si talis solus concludatur in cella aut si solitudine de fertor exemplo marie egiptiace et pauli primi heremite et marie magdalene. cum similibus ceteris. solitariis inhabitet.

Explicat hoc opusculum de delectatione querenda in diuino officio ad instantiam fratris symonis bastardi de salinis pro tunc conuentalis celestinoz lugduni

Que sequuntur alie questiones
Queritur quantum
do committitur peccatum mortale in voto obediencie. **R**espondetur quod maiores precipietes aliquid subditis suis non intradunt ligare aias eorum nec debent. Et ideo si quis aliquid sibi iniunctum a maiore ex negligentia aut incuria non sic adimpleret aut differret non propter hoc peccaret mortaliter. **S**ecundo si hoc ageret ex contemptu dicitur autem quod proprie peccare ex contemptu. quando facit aliquem actum. **R** 4

Questiones quedam

principaliter et hoc quod iniunctum est sibi oppositum. Ac si diceret. Quia precipit mibi hoc. ego in contemptum precepti faciam illud quasi scilicet vellet ostendere suam falsam libertatem. et habere illam velamen malicie.

Quere querit vtrum iunior ambulans in via aut equitas cum seniore debeat sibi obtemperare in omnibus? Respondetur quod simpliciter sine aliquo interrogacione iunior debet obtemperare suo seniori in omnibus. nisi manifeste precipiat contra precepta diuina. Supponit quod iunior reputet merito seniore memorie salutis sue. et sufficienter aduertat ad id quod facit et quod habeat recordacionem illorum que habent in ordine. Secus ubi deesset aliquid istorum. quia posset humili verbo vel signo reducere ad memoriam vel aduertentiam senioris

Queritur rursus

vtrum sit vtilius fratri in cella sedenti vacare lectioni. quam orationi vel meditationi. aut e converso. Idem Respondetur quod non solum attendendum est ad illud quod magis proficit pro presentia. quam etiam ad illud quod disponit ad futuros profectus. Et quia assuescere meditationi forti et vehementi plus proficit in futurum. propter habitum quem adquiret homo. ut post modum facilius meditetur. imo etiam contempletur quam voluerit etiam solus etiam in officio. etiam sine libris. Consulendum est quod frater assuescat meditationi. ut non semper oporteat eum habere libros ante oculos suos. Sed ipse cogitationes solide sunt libri sui.

Quem queritur

vtrum quis posset habere certitudinem quod deus remiserit ei peccata sua. saltem quo ad culpam. et si non habet certitudinem quanto tempore oporteat ea desistere? Respondetur quod nullus de hoc certus esse potest. nisi per reuelacionem. quod scriptum est. Nemo scit an amore an odio dignus sit. Sed quam quis confessus est pro suo posse. et dolet de peccatis suis. et proponit deinceps non peccare. iste credit esse in statu gratie. et de bonitate diuina pie confidere potest quod ei deus remiserit peccata sua. saltem quam ad malum culpam. Et in tali statu etiam potest accedere ad comunione et missam celebrare. De secundo respondetur. quod quis in religione existens ex quo pro modulo suo et posse confessus est peccata sua que fecit quorum recordabatur. et contritus satisfecit ad voluntatem ecclesie id est maioris sui. qui specialiter eius curam habet. et proponit

amplius non peccare. tutius est ut de cetero non reflectat oculos suos ad peccata sua singulariter consideranda. et maxime carnis. que ei possent plus obesse quam prodesse. scilicet confidens de misericordia dei et bonitate. studeat proficere de die in diem ascendendo de virtute in virtutem. ut tandem possit videre deum deorum in syon. Cum vero ab elatione temptatur tunc ad eius memoriam reducere potest generaliter peccata sua non discurrendo per singula ut inde humilietur. et gratias referat creatori suo. quod eripuit eum de tot ac tantis periculis. in quibus aliquando errit. et permansisset. nisi eum bonitas dei que neminem vult perire. subleuasset et liberasset. Apud patrum narrationes data est varia responsio ab uno patre. modo uni. modo alteri. Item quod prospexit quod iste ex recordacione preteritorum humiliaretur et feruere in amore. alter non satis purificatus teteretur. et rediret ad carnem

Queritur si fratri

alicui perturbato aut occupato in diuersis precepit aliquid senior. et ex surreptione incidit ei iunior. Si nite me. ego nihil faciam pro vobis. veritamen statim compungit dolens. et adimplet preceptum senioris quod paulo ante dura responsione renuerat. Querit in quibus an sic respondendo mortaliter peccet? Respondetur per vna vice aut duabus aut tribus non peccat mortaliter. sed si ex consuetudine habeat sic respondere peccat mortaliter. quod dicit resistere consuetudini male. sed ex quo frequenter reciduat sic. signum est quod tali vicio est habitatus. et non cadat ex surreptione Respondetur in simili doctores theologici quod sic prius ebrietas non est peccatum mortale. ita nec scanda sicut nec tritia. nec cetesima nisi addat circumstantia in vna ebrietatu sequenti. quod conuertat eam in peccatum mortale. puta quod nunc aduertit inebriatus se periculum mortale quod incidit ex ebrietate. et tamen deliberat quod se iebriabit applicet ad propositum.

Quodrum quis non

habens speciale missam dicendam debeat celebrare pro toto populo indistincte. aut pro sibi coniunctis specialiter. Quod si pro toto populo quibus plus proficiat. aut sibi coniunctis aut ceteris? Respondetur quod debet sufficere caritati celebrantis. et inquisitioni quod bene agat. sine scrupulosa tali nimia inquisitione quid plus profit hoc vel illud Scit enim deus ponderare meritum

suum / et omnem actionem habeat pro regula
 quod ubi celebrans magis eleuat intentionem
 suam caritati in deum et proximum / illic ce-
 teris rebus plus proficit. Et si diceret / do-
 mine miserere omnium sicut scis et potes.
 et scis me et vis orare debere. Denique pre-
 figi non potest regula generalis / quin ali-
 quando plus afficiat homo dum orat pro
 uno. quandoque plus dum orat pro pluribus.

Item nulla est missa qui possit aut de-
 beat celebrari quando omnes prophedat. quod ecclesia
 prophedit. Et si fuerit valorum ad aliquos pri-
 culares / hoc debet facere non preiudicando
 huic ecclesie statuto. Demum ceteris pari-
 bus salubrius est conari ad orationem ge-
 neralem ad deum convertendo se ad eum /
 quam in particularibus fantasias / circa ho-
 mines occupari.

Item queritur utrum

in memento in missa / sit tutum facere memo-
 riam specialem pro pluribus / propter cogi-
 tationes que possunt oriri ex personarum re-
 cordatione. Respondetur consulendo per tu-
 tiorum / quod melius esset antequam quis accedat
 ad altare / quod faceret suum memento speciale
 hoc est quod dicat in corde suo / quod orare inte-
 dit pro tali et pro tali. Et tunc quando erit
 in suo memento in missa / cum his qui con-
 tinent in memento missalis sufficit cordi-
 aliter dicere / memento domine horum pro
 quibus teneor et decreui orare / et horum
 qui pro me orant. Nisi sit aliquis frater
 mortuus pro quo oportet facere speciale
 memento in speciali. Et hoc est tutum con-
 silium / etiam ubi non fecisset homo pro il-
 lo die aliquod recenter memoriale per ami-
 cis / sed haberet sufficenter in habitu / pre-
 fertim ubi celebrans est in publico / et ubi
 probabiliter estimat / quod per tale memento de-
 articulat / non inflamaretur ad deuotionem
 specialem / sed potius inquereretur / et ad re-
 liqua dicenda in missa / minus reddere-
 tur idoneus.

Queritur utrum

de cogitationibus vanis aut noxijs que su-
 perueniunt in canone aut in memento ibi-
 dem resistendum sit illis. Respondetur quod
 non debet tunc se occupare quis circa il-
 las / sed ultra procedere. Hoc est tutissimum
 et necessarium consilium / etiam ubi cogitationes
 viderentur esse de commodis rebus et expedi-

entibus / quia debet eis tunc dicere saltem
 facto / venitis impotune / non habeo nunc
 horam aut locum respondendi vobis / ex-
 pectate tempus aliud dum vacabit. Porro
 quoad cogitationes fedas / noxias et blas-
 phemas / siue sit homo in missa siue alibi. il-
 le potius vincuntur contemendo nec respon-
 dendo eis quam pugnando. Scio quendam
 qui ad occursum talium / solitus est in ani-
 mo subridere / quasi subsannans / nec curas
 immissiones istas fedas per angelos malos /
 que inde protinus euanescent.

Utrum liceret ex

trahere muscam vel araneam aut aliud huius
 modi de sanguine cum cocleari paruo. aut
 aliquo alio / non consecrato. Respondetur
 quod sic / presertim ubi non posset aliquid ta-
 le extrahi commode / cum digito consecrato /
 vel cum patena / aut aliquo tali. **Ut**rum si
 caderet aut inueniret in sanguine / musca
 aut festuca aut pilus aut filum aut aliud tale
 quod posset impedimentum aut nocuum pre-
 stare summi sanguinis deberet extrahi et quod in fie-
 ret. Rursum quod posset extrahi. et lauari bene /
 et lotio sumeret si non esset venenosus musca
 et festuca combureret aut ipsa vel cinis ei po-
 neret in loco abdito ut in altari vel pisci-
 na. **At**que grauius peccaret ille per cuius ne-
 glectum talia inueniret in calice. Rursum quod
 tutum est facere conscientiam et confiteri / et est peccatum
 maius aut minus. Quod quod negligens debuit
 adhibere maiorem cautelam.

Utrum quando po-

nitur vinum et aqua in calice si (ut sepe contin-
 git) resiliat gutta una vel amplius / et remane-
 ant ab interiori labio calicis et fundum deant
 per consecratos tales gutte dici consecrate. Rursum
 deo quod non presertim si sacerdos non intendit
 nec intendat committere consecrare nisi illud vinum
 quod est infunditur calicis. Potest tamen illa gutta su-
 mi ante ablutionem sub intentione generali / si conse-
 crata est ut consecrata / si non ut non consecrata. Et
 cautum est ut sacerdos sit sollicitus ab initio vi-
 gilare circa talia / et circa panem ne mica ca-
 dat ab hostia et ne tales gutte remaneant. si
 autem sacerdos dum aduertit ante consecratos tales
 guttas intendit eas consecrare / ipse sunt conse-
 crate. Sicut si beatus in principio intentionis con-
 secrandi quod est consecrabile / tunc totum conse-
 cratum est. **At**que si quis omittat vel dubitat
 omisisse aliquid in consecratione an deat

Questiones quedam

solum reincipere ad id quod omisit/vel omisit se se credit/aut si ab inicio debet reincipere et quid de illis qui assuescunt reiteratorem. Respondet quod non est leuiter reiteratio facienda/et malum est consuescere presertim in verbis sacramentalibus/non debet iteratio fieri/nisi constet certitudinaliter quod verba non sunt dicta. Si autem dubitatio sit probabilis tunc fiat reiteratio sub condicione implicita/sicut fit dum dubitatur de aliquo si fuerit baptisatus ut dicatur sic in corde Ego non intendo consecrare hanc hostiam/et tunc dicat verba. etc.

Utrum si quis sine lumine dicat missam aut si deficeret lumen in media parte missae Et maxime a consecratione usque in finem incurreret excommunicationem? Respondetur quod debet facere conscientiam tam sacerdos quam minister. non tamen est sententia excommunicationis super hoc lata.

Utrum necesse est accendere faciem seu thoraciam in consecratione vel communicatione populi? Respondet quod obseruetur versus loci et tempis. et similiter in dando pacem in missis que non sunt mortuorum. Non puto tamen quod aliquod istorum sit preceptum obligans. nec omissio debet reputari peccatum mortale. nisi fieret scienter ex contemptu/vel cum scandalo pusillorum.

Utrum hostia si sit in modico maculata/vel perforata/vel deturcata et non rotunda ut moris est/ quid fiet? Respondet quod talis non debet assumi in principio/ presertim ubi necessitas non urget. et potest alia haberi. Sed si sit iam sumpta et non potest alia peti consequenter sine scandalo. dimittatur ipsa/ et fiat conscientia postmodum de neglectu.

Utrum si quis dicat missam/ ita quod nullus ibi sit/ nisi is qui iuuat eam/ teneatur ad confiteor dicere et vos fratres vel misereatur vestri? Respondet quod sic/ quia ille vnus gerit vicem totius populi.

Item quantum spatium requiritur post perceptionem sacramenti ad digestionem eius/ ita quod si ex infirmitate vel alia causa homo euomerit iam non est necesse colligere quod euomerit? Respondet quod citius aut tardius fit digestio/ secundum qualitatem complexionum. Sed est certa regula/ quod si appareant species in vomitu/ ille debent colligi/ et sumi vel tantum corpus christi in vase mundo seruari/ alioquin si nullo modo appareant species/

ponatur vomitus in piscinam/ vel comburatur.

Quam potestatem

habet abbas de iure/ in absoluendo subditos? Respondet quod habet potestatem ordinariam plenariam/ nisi pro quanto superior suus scilicet papa vel episcopus inuenit limitasse eam/ per iura scripta vel aliter. Potest in super potestatem suam subdelegare.

Utrum abbas possit absoluere nouitios sicut presbiteros? Rpondeo puto quod sic.

Utrum illi qui adhuc sunt in laico habitu antequam habent habitum nouitiorum/ vel antequam habeant consensum quod recipiant per nouitios possint absolui ut supra? Respondet puto quod sic. si habeant propositum temporarii ordinem. et religionem sine fraude. Ista tamen questio et precedens magis spectant ad iuristas. vel ad eos que sciunt iura positua. et consuetudines/ in religionibus approbatis.

Utrum abbas potest delegare suam potestatem/ et versus ad quem numerum descendendo? Respondet quod potest delegare quibuscunque vult/ potest etiam quibus delegat dare potestatem quod eligent et nominent. tot et tales/ quot et quales voluerint/ et ipse autoritate sua delegat eas Et hoc stat cum illa regula/ quod subdelegatus subdelegare non potest/ verum est itaque sua autoritate.

Utrum vicarius abbatis/ in absoluendo habeat similem potestatem sicut abbas? Respondet quod sic si sibi contulerit/ licet ipse directe subdelegare non possit.

Utrum priores et maxime in illis religionibus. que non habent nisi vnum abbatem/ qui toti religioni preest/ habeant potestatem sicut abbates. Et vtrum possint delegare et quibus? Respondet quod priores habent potestatem ordinariam/ sicut curati parochiales. sed illam potestatem habent limitatam sepe per suum abbatem vel episcopum vel papam. possunt tamen subdelegare in illis casibus/ quod eis autoritate ordinaria reliquit.

Utrum sacerdotes seculares eo iure quod sunt sacerdotes possunt absolui ab alijs sacerdotibus secularibus quibusque scilicet de casibus coibibus? Respondet quod non secundum iura scripta/ sed consuetudo inualuit in oppositum scientibus prelati et tolerantibus et ita videtur sentire/ et dare licentiam Sed de religiose fecit est quod non possunt audire seculares

sine licentia suorum maiorum :

Utrum sit celandū quicquid dicit in confessione sub sigillo confessionis? Respondet q̄ peccata et eorum circumstantie / et ea p̄ q̄ possit haberi cognitio peccatorum / sunt de sigillo confessionis et de necessitate celanda. Alia etiā sunt celanda / tanq̄ secreta / si dicant bona fide / et intentōe / nec tendūt ad subuersionē sed edificatiōem. r̄c.

Utrum confitens possit dare licentiā confessori suo. reuelandi quicquid q̄ ab eo audierat in confessione / siue tangat confitentem / aut aliū quempiā. siue etiā pro pace aliquorum aduicē reformāda / aut pro ammonitiōe alicui⁹ seu correptione aut huiusmodi. Respondet q̄ proprie loquēdo nō potest dare licentiā / q̄ confessio reuelat. Sed potest dicere extra confessionē. et ad huc cautela magna seruanda est in tali reuelatiōe / et expedientius est / q̄ ipsemet confitēs dicat q̄ dicendū est / et presertim si sit dicendū in publico. Rursus dum tangit peccatū alterius secretū / confitens nullo modo debet reuelare nisi ad bonū ipsius sicut uolet sibi fieri. et q̄ dicat tali et tale / q̄ prodesse debeat / non obesse.

Utrum pro piculo vel damno tempali / vel magis spūali / confitētis aut confessori aut alterius persone singularis / aut pluriū vel vnius et totius cōitatis euitando possit aliquid sub sigillo confessiōis auditū reuelari / dato saltē q̄ confessor diceret confitenti / q̄ talia non recipet sub sigillo confessionis / aut q̄d sup hoc sit faciendū? Respondet q̄ nullo modo etiam p̄ saluādo vno regno / licitū est confessionē reuelare. q̄ nō sunt faciēda malitē. Nec sufficit dicere post auditōem confessiōis / q̄ confessor non capit in confessione / ex quo iam audiuit. Secus si a principio diceret sic. noli mihi confiteri. quia nō uolo tenere secretum illud quod dixeris. Et tūc iam non esset confessio sacramentalis / de cui⁹ ratio est q̄ sit secreta / nisi aliter et aliūde sciatur.

Utrum si quis peccauerit occulte / sic q̄ tale peccatum tāgat vel scandalizet cōitatem / siue peccatū sit graue siue leue. Utrū peccans / teneat se ipsū publicare. Et hoc tāgit religiosos? Respondet q̄ si peccatū sit de publicū. si / cur hic supponit licet persona sit occulta tunc si per prelatū interroget de dicendo

veritatē / ipse debet illam dicere tam de se q̄ de alijs in casu tali. Et in hoc nō p̄dit se / sed obedit legi dei / et suo superiori / qui cogūt se reuelare. Potest tamen talis culpabilis / prelati suo interrogati in publico corā alijs sic dicere. domine / quod scio patius sum uobis dicere ad p̄tē. Si autē factum esset occultū de se / et persona aliqua esset publice diffamata. vel accusata ipsa similiter dum interrogat a superiore tenetur dicere veritatē. Si autem factū est occultum / et persona nō sit diffamata / tunc talis persona interrogata per suum superiorem / nō tenetur se reuelare / et potest dicere / domine / nō debetis me super talibus interrogare / ex quo non sum diffamatus vel accusatus / vel denunciatus. Si autem superior urgeat eum p̄ iuramētum / et sub pena excommunicatiōis ipse non tenet obedire / nec penam timere. Sed si per tales euasiones et responsiones / ipsa persona veniat in suspitiōem superioris / vel audientū / q̄ ipsa aliquid sciat / hic est maior difficultas. Et plane si sit res cognita in confessione solum / dicunt doctores q̄ absq̄ scrupulo potest dicere et iurare. domine ego nihil scio de istis. Et hoc sic intelligitur / q̄ nihil scit tali modo vel scientia. q̄ modo potest superior et solum debet interrogare. Si autē possit similiter in alijs pure secretis ita respondere sine mendacio / ego non audeo diffinire. Uideretur tamen alicui par ratio / et par uerbi intellectus.

Utrum in casu predicto possit prelati precipere. si quis sciuerit accuset eū. aut si talis teneatur obedire? Respondetur si cut ad priorem in omni casu. Et addo q̄ superior in tali inquisitiōe pure secretorum grauitate peccat / et esset puniendus. qm̄ et cedit metas officij sui. et uolūt in se est iurisdictionem dei / qui sibi soli secreta reseruauit puniēda.

Utrum si quis maliciose accedat ad prelatum suum / confitens peccatū suum / de quo credit se nō posse publice puniri. q̄ ei secreta confessus est. Si uero ante confessionem peccati vel post uenit ad noticiam prelati tale peccatum per confitentem vel p̄ alium / possit prelati ipm̄ peccatum reuelare. et publice punire peccantem. et precipue si publice accusetur? Respondetur / q̄ sic / sed obseruet prelati /

Questiones quedam

ne scandalum oriatur/ et hoc faciet ostendendo prius qualr scit modo publico vlt ante confessionē vel post peccatū cōfessūz celando tamē qd aliquid sciat in cōfessione. Immo si p hoc innuat qd prelatus reuelet confessionē/ ipse est grauissime puniendus. ¶ **Utrū** si maior solus/ aut vn⁹ vel duo alij soli/ sciant peccatū alicui⁹. an possint aut debeāt adducere tale peccatū ad publicū iudiciū? Respōdet oportz ad minus esse duos testes/ et qui sciant ex certa cognitiōe. nō ex solo auditu/ vel qd ipse reus cōfessus sit publice/ potest etiā in hoc casu p iuramenta et aliter molestari ille qui est publice diffamat⁹ de aliquo facto/ velybi factū est publicū licet psona sit occulta quaten⁹ publice veritas cognoscatur. ¶ **Utrum** reuelator confessionis remittendus sit ad supiorem/ et ad quem et si in omni casu id est si semp. Respōdet qd h tuti⁹ est vt remittat ad terrore. quoniam peccatū est enormissimū et pessimum et reputare min⁹ malū apostatare plures a religione professa/ licet nō sit talis pena in canonibz statuta/ et vix possz dari pena sufficiens. Jura tamen instituūt/ qd talis retrudat in artū monasteriū. et nō qd iura cogant profiteri religionē/ sed cogunt carcerē pati. vel talem penitentiā.

¶ **Utrū** si quis nō publice sed singulariter exprobrādo tamen. et hoc extra confessionem/ vel etiā in confessione/ peccatū dixerit in confessione auditum sit puniendus? et quomodo. Respōdet qd ex caritate et in confessione/ potest sibi obijcere peccatū cōfessum/ seruata discretionē. sed sepe nō expedit vbi confessus scandalizaret et male capet/ et forte retraheret a confessione alias facienda. Extra vero confessionē nūq̄ fiat exprobrādo/ nec etiā admonendo. nisi forte in quodā generali. Et hoc adhuc vix potest bene fieri. Propterea tutius est dimittere/ et semp ostendere qd de peccatis cōfessis nihil sciat aut cogitet. Repiatur alia via monendi q̄ ista/ et cogitet quilibz qd sibi vellet fieri/ aut nō fieri/ in hac pre

R. **Utrum** si cōfitemens

obliviscat penitentiā/ debeat iterū confiteri? Respōdet qd talis debet confiteri de penitentiā oblita. Et quia nūc penitētie sunt arbitrarie/ videtur qd nō oportet cōfiteri peccata priora/ licet doctores antiq̄

dixerint oppositū. ¶ **Utrū** si quis nō cōpleat penitentiā sibi iniunctas ex negligentia et torpore vel ex mala voluntate. aut forte quia nimis graues sunt/ sufficiat se iterum cōfiteri/ et nō iterum facere primas penitētiā? Respōdet qd cōfessor potest fm suam discretionē relaxare. presertim in penitentijs datis pro peccatis occultis/ nō ita de publicis. Nec videtur recurrendum esse de necessitate ad priorē confessionem aut supiorem. Et presertim quādo tales penitētie date sunt non p supiorem/ sed p equalem. alioquin tutū est recurrere ad supiorem/ vel equalem/ pro relaxatiōe vel cōmutatiōe. et hoc quo ad penitentiā faciendas. Sed iā de ommissis puto/ qd cōfessor qui habet potestātē absoluēdi/ potest fm arbitriū suum/ dare nouā penitentiā/ et nō iniungere cōpletionē illius que ommissa est. ¶ **Utrum** expediat sepe/ aut in omnibus/ confiteri eadē peccata/ scilz aut propter pleniores indulgentiā acquirendam que ex maiori confusiōe causari potest/ aut propter maiore humilitatē? Respōdet qd hoc bene fieri potest propt aliq̄ causarū predictarū. aut aliā similem vt propter habendū consiliū. Et caueat in tali narratiōe curiositas. et specialiter in peccatis carnis. ¶ **Utrū** si quis cōmiserit plura peccata similia eiusdē generis aut speciei/ que tamē nō inducūt ad aliqd peccatū graue. i. que nō habent circūstantias graues. Utrum sufficiat de quolibet genere aut specie generaliter cōfiteri. et nō in speciali de omnibus? Respōdet qd sufficit/ presertim si dicat numerus peccatorum dum scit. aut duz nescit explicetur talit⁹ qd cōfessor possit satis cogitare multitudinē peccatorū/ vt dicendo p vnū annū vel p mēsem/ inciidi in tale peccatū/ toties quotiens tētabar. et quia quo ad quolibet speciale descendere nō oportet. nec sepe expedit/ propter audientē et loquentē/ et teporis amissionē. ¶ **Utrū** si plures nō simul sed vnus post alium/ aut duo tm simul/ viderit quēpiam peccare possint eum ad publicum iudiciū adducere? Respōdet qd si duo simul viderint idem factū. eodem tempe/ et eodē loco/ possunt testificari vt in publicū veniat. Secus si sint diuersa tempora et diuersi actus successiue et vnus vidit post alium/ et nō simul qz tunc nō sufficit testimoniū ad cōuincendum.

Utrum propter pñtiam heretici scis-
matici vel alterius excōmunicati/ debeat
quis cessare ab oratōne/ vel in missa siste-
re/ in quolibet passu fuerit/ vel in officio
diuino? Respōdet si talis assistens sit no-
torie excōmunicatus/ et denūciatus et si
constat illis de choro vel ecclia talis cele-
brans debet cessare. et significare palā cau-
sam sue cessatōnis/ nisi excuset per timo-
rem cadentē inconstantē virū. Si autem
excōmunicatio sit occulta/ nec fuerit de-
nūciatio facta/ talis nō debet cessare a ce-
lebratōne publica/ preferē iam inchoata
quia nec debet aliū pro palare.

S Si quis petit pro-
batōem religionis/ et tūc inuenit strabo-
rum aut debilis/ aut inscius aut in aliquo in-
habilis/ et hoc benetic notat/ pmittere ta-
men sic p annū/ post hoc petit professiōz
et nullū aliud habz impedimentū q̄ pri-
us vtrum possit repelli? Respōdet q̄ sic. et i-
am gratis nō assignata alia ratōne.

Item nouitius interrogat an habeat
aliquod impedimentū p quo non possit
profiteri? Respōdet se nō habere/ et men-
titur/ et sic consentit sue professiōni imo
de facto pfiteretur/ inuenit tamē postea qz
impedimentū habebat/ vtrū talis pfessio
valeat aut nō? Respōdet q̄ talis nouiti-
us ligatus est intrare religionē istam vel
aliam Sed de cōuentu maior est difficul-
tas/ quia p̄supponit q̄ non cōsensit nisi
sub conditōe/ q̄ nouitius nō haberet ali-
quod tale impedimentū/ qd̄ expresse no-
minat/ et in statutis ordinis ponit Et ita
videt q̄ nō stante tali conditōe/ cōsensus
nō tenet. Sūt tamē argumenta ad oppo-
situm de cōditōnibz appositis matrimo-
nio q̄ dimitto Consulerē tamē q̄ talis iā
professus/ exteri? et diu tolerat? nō expel-
leret/ nisi necessitas v̄geret/ hoc propter
scandalū vitandū/ et caritatē nutriendam

S Si dispēsator aut pcurator monaste-
rii/ vel alius cui forte date sunt pecunie p
emēdo aliqd̄ pro cōmuni. aut p quauis
alia causa cōitatis/ ipse emat p se vel pro
alio / cultellū vel grassiū aut filiū aut acū/
absq̄ licētia generali aut speciali aut per
missu p̄sidentis. vtrū talis faciat cōtra vo-
tum paup̄tat/ et reputetur pprietari? pec-
cauerit qz mortali tanq̄ trāsgressor voti.
Et s̄l̄ dico si dederit vel accepit ab extra

neis? Respōdet p̄ distinctiōz qz vel talis
procurator / estimat pbabilr et rōnabilr/
q̄ supior suus yellet bñ si sciret. q̄ illa fie-
rent de quibz q̄ritur. Et in hoc casu nō vi-
det talis procurator pprietari? vel trāsf-
gressor voti. Si autē credit aut credere de-
beat pbabilr/ et rōnabilr/ q̄ si supior talia
sciret / ipse nō appbaret sed displiceret si-
bi/ et hoc displicētia graui/ tūc talis est fur
et trāsgressor voti.

Utrū quis renuere debeat officiū qd̄/
cunqz sibi iniunctū a maiore/ p̄pter aliqd̄
impedimentū ipius officij? Respōdet q̄
reuelatis excusationibz suis maiori suo si
idem p̄sistat in sua volūtate/ obtēpet sibi
confidendo de diuino adiutorio. Et hoc
etiā habz ex regula/ q̄ si impossibilia inin-
gūtur alicui fratri et p̄supposito tñ/ q̄
non habeatur rōnal existimatio de maio-
ri/ q̄ ex impitia vel maliciā p̄cipiat illud/
et q̄ illd̄ q̄ iubetur sit de illis q̄ p̄tinent ad
regulā/ et ad q̄ se extendit ptās maioris/ ali-
oquin nō debet obedire. Dicitur at ratio-
nalis existimatio qñ rationes pbabilio-
res habentur ad sic credendū q̄ ad oppo-
sitū/ dummodo non fabricet sibi tales ra-
tōes/ inordinata vel idisciplinata affectio

Querit quō itelligat ista autoritas be-
ati thome de aq̄no/ q̄ consensus delecta-
tionis pcti mortalis/ est pctm̄ mortale?
Respōdetur q̄ si q̄s tētatus fuerit de ali-
quo peccato mortali/ si delectatur in eo/
delectatione morosa/ et placeat sibi illa de-
lectatio/ ratōne deliberata. ita q̄ non vel-
let q̄ tētatio recederz. s; q̄ delectatio duret
ampli? posito q̄ non veller actualr p̄mit-
tere pctm̄/ hoc est exercere pctm̄ suū ad ex-
tra/ peccat mortali Et hec r̄sio pbata est
et in multis casibz alijs h; locū eadē auto-
ritas Propterea cautissimū est/ statim
abigere tales recogitationes opey carna-
liū/ tā alioz q̄ suoz/ q̄ quis sit aliqñ in ta-
li recogitatione/ viciū quoddā curiosita-
tis notie. quā n̄ oportet eē pctm̄ mortale/
poti? q̄ sit delectatio carnalis/ et hec cu-
riositas/ p̄munis est apd̄ quēlibet ex sen-
sibz/ vt oculus non saturatur visu. nec au-
ris auditurē. Et p̄t magis dici delectatio
hmōi sensualis q̄ carnalis seu libidinosa

Expliciunt questiones.

Eiusdem de pecca-
to veniali duplici.

S

De correctione proximi

Nota quod dupliciter dici potest peccatum veniale. Nam aliud est veniale solum ex genere. sicut verbum ociosum. aut mendacium iocosum. Aliud est veniale ex hoc quod non fit cum deliberatione perfecta. sed in primo motu vel quodam surreptione. quod ad modum nullum est peccatum a deo mortale. quin per defectum perfecti consensus. possit remanere infra metas solius venialis. Et quo ad ista peccata venialia. verissima est regula beati Augustini. videlicet quod nullum peccatum veniale est a deo. quin mortale fiat dum placet. Sed de primis venialibus non oportet. imo sanctus thomas dat per regulam quod consensus in actu veniale. super plene de genere. non est nisi veniale sicut merito iocose etiam ex deliberatione vel frangere silentium. quod solum impositum est per modum discipline. et delectari in istis. non est nisi veniale. Si autem delectatio fundaretur super hoc quod est peccatum id est quod delectaretur in hoc actu. sub hac ratione qua prohibetur et displicet deo. tunc ipsa delectatio peccatum mortale esset. Sed hec est diabolica placetia. quod quis posset forte sine peccato mortali deus in hoc casu delectari in hoc quod habet talem libertatem sic agendi nesciente suo superiore. aut alia tali ratione. **Finit.**

Quidem de correctione proximi

Correptio proximi de qua dicitur Mat. xviii. Si peccaverit in te frater tuus. corripe ipsum. etc. est in precepto. Si tamen iste sex conditiones concurrant. Prima est certa peccati agnitio. quod ex sola suspitione non debet fieri. Secunda est mansuetudo in corripiendo. quod corripiens cum ira magis provocat ad peius quam corripiat. Tertia est quod in alio non sit tanta aptitudo ad corripiendum. quod si ipsum fratrem peccantem videat aliquid eque boni sicut ego vel meliores. et ei forte magis familiares. vel plures suos. probabiliter supponere possit. quod aliquis istorum corripiat ipsum. Si autem certum esset. quod omnes negligerent eum corripere tunc teneret quantum ad hanc conditionem. et aliis conditionibus concurrentibus. Quarta est spes. probabilis de correptione. correctio enim si non sperat sed peioratio timeret. correctio fieri non debet. Quinta est quod peccatum sit mortale non tamen veniale. Sexta est quod non sit spes habendi maiorem oportunitatem temporis ad corrigendum seu cor-

ripiendum. **I**stis sex conditionibus non concurrentibus. licet precepto legem. non tamen ligat ad exquendum. id est corripiendum. sed potest differre sine peccato. quousque bene simul concurrant. hoc tamen non dico de prelato sed de fratre quod confidentiam non habet in illum qui peccavit. **E**t obligatio huius precepti est affirmativa ligans semper. sed non ad semper. sed tamen per tempus necessitatis. quod est quando omnes ille condiciones supradicte concurrunt. Quare non est timendum boni bone voluntatis de hac transgressione. si pro se habuerit dictas condiciones.

Tertio ex vi precepti. secreta correctio vel admonitio. debet precedere denunciationem quantum tamen ipsa correctio cadat sub precepto. exceptis his quatuor casibus in quibus non est necessaria. Primus quando frater venialiter non mortaliter peccat. quod de veniali non est preceptum. Secundus quando corripiens fratrem. ex sua secreta correctione peiorare forte formidat. Tertius quando licet sit spes correctionis per secretam ammonitionem tamen mora periculum habet. tunc ommissa per uata correctio statim denunciari debet. Quartus quando corripiens sine propria culpa corripere non valet. quod dicit gregorius. perfecti magnanimis laus est. propter exteri. fortiter et iterum clementer. Nam sunt nonnulli. in ipsa familiariter conversatione qui corrigi nequeunt sine culpa corrigentis atque ideo cum vel corrigentem inquinaat. vel non omni modo hec ageres aggrauat. magna misterij dissimulanda dissimulatio et toleranda. **Q**uare sciendum in his qui gradibus dominis servanda. Aliquod est precipue forma tenenda ut in sacramentis et in talibus non licet recedere a scriptis verborum formis. quod in ipsis virtus facti consistit. Aliquod finis intentus magis debet attendi quam forma verborum ut cum dominus dixit curato a lepra Mat. xvij. vide nemi dixeris et tamen ille diffamavit eum. quia magis attendebat propter quod dixerit quam quod dixerit. **S**icut hic magis debet attendi finis correptionis scilicet emendatio peccatoris. quam forma verborum. Si quando ergo videat frater peccans salubrius corrigi per alium qui potest et vult potest esse. quam per se. secure potest ei indicare. unde etiam prelato dici potest peccatum fratris. non premissa monitione. vel secreta correctione. non tamen iudici. sed tanquam amico peccatoris et qui ei magis potest potest esse quam alius precipue propter casus practicos. **T**ertio peccatum de quo frater peccans fuit secreta correptus seu admonitus. et de quo se emendavit. potest dici prelato precipiente per obedientiam. Ita tamen quod si denunciatus solus peccatum